

Krzysztof Niegowski

XVII Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi : (20-22 października 2005 r.)

Seminare. Poszukiwania naukowe 23, 474-478

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Specyfika tegorocznego festiwalu

Organizatorzy XV Festiwalu Muzyki Sakralnej *Gaude Mater*, stanęli przed trudnym zadaniem, bowiem na program musiały wpłynąć wydarzenia, których okrągłe rocznice w tym roku obchodziliśmy. Pierwsza z nich to 350-lecie obrony Jasnej Góry, co upamiętnione zostało koncertem prawykonań czołowych kompozytorów sceny polskiej (5 maja). Druga – 300. rocznica urodzin o. Eryka Briknera – wpłynęła na repertuar koncertu muzyki dawnej (usłyszeliśmy jego *Completorium*) i tematykę serii wykładów poświęconych kompozytorowi. Ostatnią z kolei jest 100. rocznica urodzin św. Faustyny Kowalskiej, której teksty były inspiracją dla *Misterium o miłosierdziu Bożym* Romualda Twardowskiego.

Trzeba mieć nadzieję, że przedsięwzięcie, które rozpoczął przed piętnastu laty Krzysztof Pośpiech, a obecnie kontynuuje je Małgorzata Zuzanna Nowak, będzie mogło funkcjonować bez przeszkód przez kolejne lata. Wysoki poziom festiwalu daje polskim miłośnikom muzyki wiele satysfakcji. Tego typu imprez ciągle na naszym rynku jest zbyt mało. Festiwal daje możliwość zapoznania się najnowszą, sakralną twórczością kompozytorów polskich, co więcej, pozwala na śledzenie rozwoju muzyki światowej. Organizatorzy dbają również o promocje młodych, utalentowanych kompozytorów, których prace są nagradzane i nagrywane. Wkład kierownictwa festiwalu jest więc dla rozwoju muzyki (szczególnie polskiej) nieoceniony.

Przemysław Piekutowski i Michał Szulakowski

Autorzy są absolwentami muzykologii na UKSW, Warszawa

XVII MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL MUZYKI RELIGIJNEJ IM. KS. STANISŁAWA ORMIŃSKIEGO W RUMI

(20–22 października 2005 r.)

Od 20 do 22 października 2005 r. odbywał się XVII Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi. Od początku tej artystycznej imprezie regularnie patronuje Towarzystwo Salezjańskie (Prowincja pw. św. Wojciecha z siedzibą w Pile), współpracując z innymi instytucjami wspomagającymi i finansującymi Festiwal¹. Gospodarzami Festiwalu – jak każdego roku – byli księża salezjanie, którzy na co dzień realizują w tym miejscu swoje posłannictwo poprzez pracę duszpasterską oraz prowadzenie innych dzieł wynikających z charyzmatu założyciela Zgromadzenia, św. Jana Bosko, takich jak Ośrodek Wychowawczy „Nasz Dom” czy Gimnazjum i Liceum Towarzystwa Salezjańskiego. Tegoroczna edycja Festiwalu dedykowana była wielkiemu z rodu Polaków, zmarłemu papieżowi Janowi Pawłowi II, co kilkakrotnie podkreślali wyraźnie zarówno gospodarze i organizatorzy², jak i sami uczestnicy. Festiwal – zgodnie ze swoją

¹ Instytucje finansujące i wspomagające 17. edycję Festiwalu w Rumi: Zgromadzenie Salezjanów św. Jana Bosko (Prowincja p.w. św. Wojciecha z siedzibą w Pile); Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego; Urząd Miasta Rumi; Starostwo Powiatowe w Wejherowie; Kuria Metropolitalna w Gdańsku; Bank Rumia Spółdzielczy; PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o.; Hotel „Faltom” w Rumi oraz Bar „Expresso” w Rumi.

² Komitet Organizacyjny Międzynarodowego Festiwalu im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi tworzą: prof. Grzegorz Rubin – dyrektor artystyczny, Daniel Ptach – dyrektor Festiwalu, Elżbieta Waśkowska – przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego oraz członkowie: ks. Jan Oleksiuk – dyrektor

specyfiką – składał się z dwóch konkursów: organowego oraz chórów. W tym roku w przesłuchaniach udział wzięło ponad 500. młodych artystów zarówno z Polski, jak i zza granicy. Uczestników i gości powitał proboszcz parafii i dyrektor salezjańskiej wspólnoty zakonnej ks. Jan Oleksiuk, który wyraził radość z obecności tak wielu młodych artystów oraz życzył im satysfakcji estradowych oraz sukcesów artystycznych. Dokonał tym samym tradycyjnego otwarcia Festiwalu.

Konkurs organowy

Pierwsze dwa dni Festiwalu wypełnił konkurs organowy, który składał się z dwóch etapów. Zgodnie z programem, od godz. 9⁰⁰ w czwartek (20 października), rozpoczęły się przesłuchania konkursowe w ramach I etapu. Na początku prowadzący Festiwal, redaktor Radia Gdańsk – Konrad Mielnik, przedstawił uczestnikom i gościom skład tegorocznego jury, które przez dwa dni obradowało w następującym składzie: prof. Roman Perucki z Akademii Muzycznej w Gdańsku (przewodniczący jury); prof. Józef Serafin z Akademii Muzycznej w Warszawie; prof. Daniel Zaretsky z Akademii Muzycznej w Sankt Petersburgu (Rosja); ks. dr Maciej Szczepankiewicz z Salezjańskiej Szkoły Organowej w Szczecinie oraz kl. Marcin Balawander z Seminarium Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą jako sekretarz.

Mimo że do konkursu zgłosiło się 17. uczestników do przesłuchań w pierwszym etapie przystąpiło 11. organistów, reprezentujących różne ośrodki w Polsce, a także jeden z Rosji³. Młodzi wirtuozowie prezentowali swój program wg kolejności ustalonej w wyniku losowania. Przesłuchania trwały, z godzinną przerwą, do godz. 17⁰⁰. Z regulaminu Festiwalu⁴ dowiadujemy się, że w I etapie organisci powinni wykonać następujący program:

- Girolamo Frescobaldi:
 - *Toccata* lub *Toccata e canzona* (z wyłączeniem *Toccat per Elevazione* oraz *Toccat z mszy*).
- Jan Sebastian Bach – dwa utwory:
 - *O Lamm Gottes* BWV 618 ze zbioru *Orgelbüchlein*,
 - *Preludium i fuga a-moll* BWV 543.
- Olivier Messiaen:
 - *Le banquet céleste*.

Pierwszy dzień konkursu organowego był zatem bardzo intensywny. Mimo iż konkurs nie cieszył się zbyt wielkim zainteresowaniem publiczności, wszyscy uczestnicy z wielkim zaangażowaniem zaprezentowali swoje programy. Kilku z nich zdecydowanie wyróżniało się perfekcją wykonania i wysokim poziomem artystycznym. Do godz. 19⁰⁰ z niecierpliwością oczekiwano na werdykt jury. Decyzją tegorocznej komisji oceniającej do II etapu zakwalifikowało się czterech wykonawców: Maciej Ingielewicz z Olsztyna, Julia Jufieriewa z Rosji, Błażej Musiałczyk z Gdańska oraz Maciej Wierchołowski z Krakowa.

Przesłuchania konkursowe II etapu odbywały się następnego dnia (21 października) od godz. 13⁰⁰. Czwórka finalistów wykonywała swój program, na który złożyły się następujące utwory:

wspólnoty salezjańskiej i proboszcz parafii p.w. Najświętszej Maryi Panny Wspomożenia Wiernych; ks. Jacek Grochowski; Klaudia Głodowska; Artur Ignacionek; Mariusz Lange; Gabriela Ptach; Magdalena Ropela; Alicja Sowirko; Jerzy Sugajski; Leszek Szmidtka; Andrzej Waśkowski.

³ Ośrodki, które reprezentowali uczestnicy konkursu były następujące: Akademia Muzyczna w Krakowie, Akademia Muzyczna w Warszawie, Akademia Muzyczna w Gdańsku, Akademia Muzyczna w Poznaniu, Akademia Muzyczna w Łodzi, Państwowe Konserwatorium Muzyczne w miejscowości Niżnyj Nowgorod (Rosja), Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. F. Chopina w Olsztynie, Zespół Szkół Muzycznych nr 1 OSM II stopnia w Rzeszowie, Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. M. Karłowicza w Krakowie oraz Salezjańska Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II stopnia w Lutomiersku.

⁴ Por. *XVII Międzynarodowy Festiwal im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi. Regulaminy*, Rumia 2005, s. 6.

- Georg Böhm:
 - *Christ, der du bist Tag und Licht* (obowiązujący tekst wg G. Böhm Sämtliche Werke, Band II, Edition Breitkopf und Härtel, Wiesbaden, Nr 6635),
- Jan Sebastian Bach:
 - jedna z *Sonat triowych*, BWV 525–530,
- Dowolny utwór kompozytora polskiego, skomponowany po 1945 r.⁵.

Słuchając występów finalistów trudno było – z perspektywy „kibica” – wskazać zwycięzcę. Każdy z nich przedstawił swoją interpretację utworów, niełatwych zresztą, które znakomicie zabrzmiały w rumskiej świątyni. Po zakończonych przesłuchaniach pojawiła się refleksja, że zadanie Jury nie będzie łatwe. Ogłoszenie wyników zapowiedziano na godz. 19³⁰. Wcześniej, o godz. 18⁴⁵, uczestnicy Festiwalu i publiczność wysłuchali Koncertu Gościnnego. Organizatorzy zaprosili w tym roku wykonawcę zza granicy. Był nim Daniel Zaretsky z Sankt Petersburga w Rosji. Artysta wykonał trudny program, na który złożyły się przede wszystkim utwory rosyjskich kompozytorów współczesnych, których nie będzie nam dane zapewne usłyszeć jeszcze kiedykolwiek. Był to znakomity koncert, który spotkał się oczywiście z należytytym uznaniem publiczności.

Po Koncercie Finałowym, przewodniczący jury, prof. Roman Perucki, odczytał protokół jurorów i ujawnił zwycięzcę tegorocznego Konkursu Organowego. Jak się okazało pierwsze miejsce zajęła Julia Jufieriewa z Państwowego Konserwatorium w miejscowości Niżnyj Nowgorod (Rosja) z klasy organów prof. Daniela Zaretsky’ego. Laureatka odebrała nagrodę pieniężną, ufundowaną przez Burmistrza Miasta Rumi. Miejsce drugie przyznano Maciejowi Wierchołowskiemu z Akademii Muzycznej w Krakowie z klasy organów prof. Józefa Serafina. On także odebrał nagrodę pieniężną, którą ufundował Metropolita Gdański, arcybiskup Tadeusz Gołowski. Trzecie miejsce przypadło Błażewi Musiałczykowi z Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki w Gdańsku z klasy organów prof. Romana Peruckiego. Organizatorzy przewidzieli również nagrodę pieniężną za miejsce trzecie, a jej fundatorem była PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście. Jury wyróżniło także czwartego finalistę, Macieja Ingielewicza z Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. F. Chopina w Olsztynie z klasy organów prof. Wiktora Włudyka, za wykonanie utworu Oliviera Messiaena: *Le banquet céleste*.

Konkurs muzyki organowej w Rumi postrzegany jest jako istotny sprawdzian dla młodych wirtuozów – organistów, którzy mają okazję zweryfikować swój talent i pracę, porównując się z wieloma innymi wykonawcami z całej Polski. Jest to o tyle ważne, że w Polsce nie mają oni niestety zbyt licznych okazji do sprawdzenia i oceny swoich możliwości poprzez tego rodzaju występy. Konkurs rumski jest zatem ważnym ogniwem na drodze do dalszych sukcesów organisty – artysty – wirtuoza. W kilkunastoletniej bowiem historii istnienia tego Festiwalu pojawiła się spora liczba organistów, którzy dziś zdobywają uznanie i nagrody na innych międzynarodowych, prestiżowych konkursach muzyki organowej. Uczestnicy wykonywali swoje programy na 52-głosowych organach, zbudowanych w latach osiemdziesiątych XX w. Podsumowując występy młodych artystów, członkowie jury stwierdzili, że poziom tegorocznego konkursu nie był zaskakująco wysoki. Niemniej niektórzy organiści wykazali znakomite umiejętności, uzyskując dzięki klarownej artykulacji i starannemu wytrzymywaniu fraz zdumiewającą czytelność brzmienia. Podkreślano także wyraźny wzrost poziomu wykonawczego uczniów Salezjańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II stopnia z Lutomska. Opinie oceniających konkurs profesjonalistów są dobrym prognostykiem na przyszłość, która może okazać się dla wielu z nich obiecująca.

⁵ Por. tamże.

Konkurs zespołów chóralnych

Trzeciego dnia Festiwalu, po dwudniowych występach organistów, świątynia w Rumi wypełniła się śpiewem licznych zespołów wokalnych, które przybyły na Wybrzeże z całej Polski i zza granicy. Konkurs odbywał się tradycyjnie w dwóch kategoriach, A (o wysokim poziomie artystycznym) i B (o średnim poziomie artystycznym). Zgodnie z wymogami regulaminu wszystkie chóry przygotowały 15-minutowy program, na który złożyły się pieśni o treściach religijnych, w tym przynajmniej dwa utwory kompozytorów polskich z dowolnych epok⁶. Trzecia odsłona Festiwalu rozpoczęła się o godz. 9⁰⁰. Wszystkie chóry, pod przewodnictwem dyrektora artystycznego Grzegorza Rubina, wykonały pieśń *Gaude Mater Polonia*. Następnie uczestników i gości powitał ks. Jan Oleksiuk, a prowadzący konkurs Konrad Mielnik przedstawił publiczności i uczestnikom skład tegorocznego jury konkursu zespołów chóralnych, które tworzyli: prof. Grzegorz Rubin z Uniwersytetu im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, prof. Jerzy Kurcz z Akademii Muzycznej w Krakowie, prof. Janusz Dzieciół z Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu, prof. Roman Grucza z Akademii Muzycznej w Gdańsku, ks. dr Stanisław Zięba – kanclerz Kurii Metropolitarnej w Gdańsku, ks. dr Krzysztof Niegowski z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz jako sekretarz ks. Mariusz Kowalski z Wyższego Seminarium Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie.

W kategorii B wystąpiło jedenaście z dwunastu zakwalifikowanych do konkursu zespołów, w tym trzy zza granicy. Poziom artystyczny chórów tej części konkursu był bardzo zróżnicowany. Doskonale zaprezentowały się zespoły spoza Polski – z Kaliningradu, Hodonina i Wuppertalu – które długo były oklaskiwane przez publiczność. Na szczególną uwagę zasłużył żeński chór *Cartusia* z Kartuz, który wyróżniał się istotnie od innych zespołów subtelnością i spójnością brzmienia, znakomicie interpretując swój program.

Pierwsze miejsce i związaną z nim nagrodę pieniężną, ufundowaną przez Księdza Inspektora Salezjańskiej Prowincji św. Wojciecha z siedzibą w Pile, ks. prof. Zbigniewa Lępko, jury przyznało żeńskiemu chórowi *Cartusia* z Kartuz pod dyrekcją Małgorzaty Kuchtyk. Miejsce drugie i nagrodę pieniężną, której fundatorem był Starosta Powiatu Wejherowskiego, odebrał chór *Appassionata* z Lubawy pod dyrekcją Marka Józefowicza. Trzecie miejsce zajął chór mieszany z dalekiego Hodonina w Czechach, *Smisěný pěvecký sbor města Hodonina*, pod dyrekcją Josefa Ilčika. Zespół ten odebrał także przewidzianą przez organizatorów nagrodę, którą ufundował Prezydent Miasta Wejherowa. Ponadto jury przyznało następujące wyróżnienia: wyróżnienie i puchar Prezesa Oddziału Gdańskiego PZCHiO za propagowanie polskiej pieśni za granicą Chórowi *Benedictus* przy Polskiej Misji Katolickiej w miejscowości Wuppertal w Niemczech pod dyrekcją Benedykta Frąckiewicza oraz wyróżnienie i puchar Prezesa Oddziału Gdańskiego PZCHiO za wielokulturowy dobór repertuaru Chórowi *Weterani* z Kaliningradu w Rosji pod dyrekcją Eleonory Szablowskiej.

W przerwie między konkursami uczestnicy i goście mieli okazję odwiedzić miejscowy cmentarz, aby złożyć kwiaty na grobie Patrona Festiwalu, śp. ks. Stanisława Ormińskiego. To piękna tradycja rumskiego Festiwalu, która odrywa chociaż na chwilę wszystkich chórzystów od emocji związanych z konkursem oraz skłania do refleksji i oddania hołdu wspaniałemu wychowawcy młodzieży, pedagogowi, kompozytorowi i artyście, kapłanowi salezjaninowi, który całe swoje życie poświęcił Bogu i krzewieniu muzyki religijnej.

W konkursie A wystąpiły cztery z pięciu zakwalifikowanych zespołów. W tej grupie poziom wydawał się bardziej wyrównany, a przede wszystkim wyższy. Były to zespoły akademickie, które na swoim koncercie mają już znaczące sukcesy. Także i tutaj werdykt Jury okazał się zgodny z oczekiwaniami publiczności.

Laureatem pierwszej nagrody został Chór Kameralny Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach pod dyrekcją znanego chórmistrza, pedagoga i nauczyciela akademickie-

⁶ Por. tamże, s. 9.

go prof. Czesława Freunda. Zespół odebrał nagrodę pieniężną, którą ufundował Marszałek Województwa Pomorskiego. Drugie miejsce i związane z nim nagrodę pieniężną, ufundowaną przez Metropolitę Gdańskiego, arcybiskupa Tadeusza Gocłowskiego, przyznano Chórowi Pomorskiej Akademii Pedagogicznej *Iuventus cantans* ze Słupska pod dyrekcją Beaty Wróblewskiej. Miejsce trzecie i kolejną nagrodę pieniężną, której fundatorem był Starosta Powiatu Wejherowskiego, odebrał Chór Akademicki Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu pod dyrekcją Arkadiusza Kaczyńskiego. Jury nagrodziło także Chór *Madrygal* Wyższej Szkoły Menadżerskiej z Legnicy pod dyrekcją Dariusza Rzoncy, który otrzymał Wyróżnienie i puchar Prezesa Zarządu Głównego PZChIO za wykonanie utworu polskiego kompozytora *Laudate Dominum* Stanisława Moryty.

W godzinach popołudniowych odbyło się seminarium dla dyrygentów nt. *Muzyka religijna Arvo Pärta na przykładzie wybranych utworów*. Prelekcję poprowadziła mgr Marlena Pietrzykowska, wykładowca w Katedrze Teorii Muzyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Badania naukowe prelegentki koncentrują się wokół zagadnień muzyki XX w., które wielokrotnie prezentowała podczas sesji i sympozjów naukowych. Wykład spotkał się z wielkim zainteresowaniem słuchaczy.

Każdej edycji Festiwalu towarzyszy koncert finałowy, który sprawia, że kościół wypełnia się po brzegi. W tym roku koncert został poświęcony pamięci papieża Jana Pawła II. O 16³⁰ zgromadzeni wysłuchali następującego programu: *Uwertura D-dur* Georga Friedricha Haendla, *Psalterz* Henryka Hubertusa Jabłońskiego oraz *Requiem* Jeana Gillesa. Wykonawcą koncertu był zespół *Cappella Gedanensis* z solistami: Jolantą Grzona (sopran), Sylwią Falecką (alt), Romualdem Szyszko (tenor) oraz Robertem Kaczorowskim (baryton) pod dyrekcją Aliny Kowalskiej-Pińczak. Koncert finałowy spotkał się z wyjątkowym zainteresowaniem publiczności. *Cappella Gedanensis* to znakomity zespół, istniejący od 1981 r. Powstał z inicjatywy grupy muzyków, z Aliną Kowalską-Pińczak na czele, których zainspirowały bogate zbiory dzieł kompozytorów gdańskich z XVI–XVIII w. *Cappella* specjalizuje się w wykonawstwie muzyki dawnej. Kontynuuje tradycje Kapeli Rajców Miejskich założonej w XVI w. W repertuarze zespołu znajdziemy utwory F. de Rivulo, P. Sieferta, Ch. Wernera, J.B.Ch. Freislicha, a także J.S. Bacha, G.F. Haendla, A. Vivaldiego. Część tego bogatego dorobku nagrana została na płytach CD. *Cappella Gedanensis* jest także organizatorem Festiwalu Gdańska Wiosna, jednej z ważniejszych imprez muzycznych na Wybrzeżu

Po koncercie finałowym odbyła się uroczysta msza św. wieńcząca XVII edycję Festiwalu w Rumi. Liturgii przewodniczył biskup pomocniczy gdański Ryszard Kasyna, który wygłosił okolicznościową homilię. We mszy św. udział wzięli zarówno uczestnicy Festiwalu, jak i publiczność oraz zaproszeni goście. W czasie Eucharystii pieśni wykonywały wszystkie chóry pod dyrekcją dyrektora artystycznego Festiwalu, Grzegorza Rubina.

Po mszy św. odbyło się ogłoszenie wyników konkursów, któremu – co wydaje się oczywiste – towarzyszyły duże emocje. Wręczenia nagród laureatom dokonali ich fundatorzy oraz organizatorzy Festiwalu. Pozostałe zespoły i soliści otrzymali Dyplomy uczestnictwa XVII Międzynarodowego Festiwalu im ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi. Na zakończenie, zgodnie z tradycją, wysłuchano koncertu laureatów wszystkich konkursów.

Tegoroczna edycja Festiwalu była równie udaną imprezą artystyczną, podobnie jak w latach ubiegłych, co podkreślali zarówno licznie przybyli goście, jurorzy, publiczność, jak i sami uczestnicy. Od strony organizacyjnej wszystko przygotowane było perfekcyjnie, co wskazuje na profesjonalizm gospodarzy. Podejmować przez kilka dni tak dużą liczbę uczestników nie jest łatwym zadaniem. Nie słychać było narzekania na niewygodę czy ewentualne niedociągnięcia organizacyjne. Niejednokrotnie uczestnicy podkreślali wspaniały klimat i rodzinną atmosferę, która towarzyszyła wszystkim konkursom. Festiwal Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi jest ważnym wydarzeniem artystycznym w Polsce i wpisuje się coraz bardziej w historię tego typu imprez. Należy pogratulować gospodarzom, księżom salezjanom i organizatorom znakomitego przygotowania i wielopłaszczyznowego zaangażowania w organizację Festiwalu, który okazał się wielkim świętem muzyki religijnej dla wielu młodych ludzi.

ks. Krzysztof Niegowski SDB